

Miran Jarc

Pesnik, pisatelj in dramatik, po katerem se imenuje naša knjižnica.
(Črnomelj, 5.7.1900 - Pugled pri Starem Logu, 24.8.1942)

Študiral je slavistiko v Zagrebu in Ljubljani (1918-22). Služboval je kot bančni uradnik v Ljubljani; kot avtor, igralec, violinist in vodja je sodeloval v Slovenskem marionetnem gledališču M. Klemenčiča. Leta 1942 se je pridružil partizanom in prišel v Kočevski Rog; padel je med roško ofenzivo.

Pisati je začel v dijaških letih v umetniško razgibanem Novem mestu (A. Podbevšek, B. Jakac). Kot dijak se je oklenil antropozofije, spoznal budizem in se potem odločil za krščanstvo.

Prvo pesem je objavil 1918 v Ljubljanskem zvonu, nato je sodeloval v številnih revijah, največ v Ljubljanskem zvonu in Domu in svetu. Ekspresionistično zbirko Skrivnostni romar je imel pripravljeno že 1920, v spremenjeni in dopolnjeni obliki je izšla 1927 v samozaložbi z naslovom Človek in noč (rokopis Modre dalje). Zbirka velja za eno glavnih del slov. ekspresionistične poezije. V njej razglablja o povezovanju človeka, zemlje in vesolja, izpoveduje kozmično grozo in bojazen pred katastrofo, občuti lastno nemoč in hrepeni po rešitvi. Tudi v pesmih v prozi (Bog in pustolovec, Slovenski narod, 1922; Pierrot in smrt, prav tam, 1924) govori o razklanosti človeka. Vsebinska disharmonija je skladna s formalno disharmonijo ritma. Zbirka Novembrske pesmi ohranja nekaj izraznih posebnosti ekspresionizma, vsebinsko in problemsko pa temelji na socialnih in družbenih vprašanjih kriznega časa tridesetih let. V liriki razodeva poleg intimističnih izpovedi slutnjo vojne in domovinsko custvo (cikel Slovenski soneti).

Za Jarčevo razmišljanje in občutje razklanosti so značilne ekspresionistične igre: enodejanka Izgon iz raja (LZ, 1922), Ognjeni zmaj (DS, 1923) in nedokončani Vergerij (LZ, 1927, 1929; DS, 1932); v teh so v ospredju kontrasti med individualnim in kolektivnim, duhovnim in tvarnim, moškim in žensko, kontemplacijo in akcijo.

Ti elementi se pojavljajo tudi ponekod v prozi. Najpomembnejši je roman Novo mesto z avtobiografskimi potezami in s podobo srednješolskega rodu, isčočega v času 1. sv. v. mimo tradicije in meščanske ustaljenosti. Potopis Odmevi Rdece zemlje I-II (1932) je nastal po pismih B. Jakca.

Jarc je napisal več lutkovnih iger (Razbojnik Moroz, 1925; Kraljevič Tugomil, 1926).

Bil je pomemben književni kritik (med prvimi pri nas je pisal o F. Kafki, M. Proustu, D. H. Lawrenceu idr.) in tudi prevajalec.

Vir: Enciklopedija Slovenije